

ኢትዮጵያ ብዛዕባ ጾታዊ ዓመጽ

ኣብ 2010 ዓመት 12 ዓመትን ልዕሊኡን ዝዕድሚኦም ግዳያት ብድምር 188,380 ዓመጽ ወይ ጾታዊ መጥቃዕቲ ኣጋጢሞዎም እዩ።²

ኣብ 2010 ዓ.ም 91.9 ሚእታዊት ካብ ግዳያት ዓመጽ ደቂ ኣንስትዮ እዮን። ካብዚኦም እቶም 48 ሚእታዊት ብኣዕሩኽ ወይ ፈለጥቶም፣ 25 ሚእታዊት ብዘይፈልጡም ሰባት፣ 17 ሚእታዊት ድማ ብናይ ቀረባ መጻምድቲ መጥቃዕቲ ዝበጽሖም እዮም።³

ዳርጋ ካብ ሓሙሽተ ደቂ ኣንስትዮ ሓንቲ ኣብ ዕድሚኣ ትዕመጽ፣⁴ ካብ ሽዱሽተ ደቂ ተባዕትዮ ሓዲ ኣብ ዕድሚኡ ጾታዊ መጥቃዕቲ የጋጥሞ።⁵

ኣስታት 80 ሚእታዊት ካብተን ግዳያት ዓመጽ ዝኸና ደቂ ኣንስትዮ ቅድሚ 25 ዓመት ዕድሜኣን ተዓሚጸን፤ ካብ... 25 ሚእታዊት ካብቶም ግዳያት ዓመጽ ደቂ ተባዕትዮ ኣብ 10 ዓመት ዕድሜኦም ተዓሚጸም።⁶

መግለጺታት

¹ቢሮ ስታቲስቲክስ ፍትሒ፣ 2011 ዓ.ም፣ ገበናዊ...

ግዳይነት፣ 2010፣ ዋሽንግተን ዲሲ።

²ተመሳሳሊ።

³ተመሳሳሊ።

⁴ጸሊም፣ ኤም.ሲ.፣ ባሲሊ፣ ኬ.ሲ.፣ ብራይዲንግ፣ ኤም.ጂይ.፣ ስሚዝ፣ ኤስ.ጂ.፣ ዋልተርስ፣ ኤም.ኤል.፣ ሜሪክ፣ ኤም.ቲ.፣ ቸን፣ ጆይ.፣ & ስቲቨንስ፣ ኤም.ኣር. (2011)። ሃገራዊ መጽናዕቲ ናይ ቀረባ መጻምድትን ጾታዊ ዓመጽን፣ ጽማቕ ጸብጻብ 2010፣ ኣትላንታ፣ ጂ.ኤ. ሃገራዊ ማእከል ምክልኻልን ምቁጽጻርን መጉዳእቲ፣ ማእከላት ምቁጽጻርን ምክልኻልን ሕማማት።

⁵ቢሮ ስታቲስቲክስ ፍትሒ፣ 2000 ዓ.ም ዓመጽ መጻምድቲ፣ ዋሽንግተን ዲሲ።

⁶ሃገራዊ ናይ ቀረባ መጻምድትን ጾታዊ ዓመጽን መጽናዕቲ፣ ጽማቕ ጸብጻብ 2010፣ ኣብ ላዕሊ ርእ።

ንሓበሬታን ሓገዝን ዝኸውን ጾታት

ሃገራዊ ማእከል ግዳያት ገበን
202-467-8700
www.ncvc.org

ዓመጽ፣ ግህሰትን ጾታዊ ርክብን ሃገራዊ መርበብ
1-800-656-HOPE ወይ 1-800-656-4673
www.rainn.org

ሃገራዊ ማእከል ጾታት ጾታዊ ዓመጽ
1-877- 739-3895
www.nsvrc.org

ማውጫ ኣገልግሎት ግዳያት
ገበን ቤት ጽሕፈት ግዳያት
ገበን ቤት ጽሕፈት መደባት ፍትሒ ክፍሊ
ፍትሒ ኣመሪካ
<http://ovc.ncjrs.gov/findvictimservices>

እዚ ፍርያት ብሃገራዊ ማእከል ግዳያት ገበን ምስ ICF International ብዝተገብረ ስምምዕ ንቤት ጽሕፈት ማእከል ስልጠናን ቴክኒካዊ ሓገዝን ግዳያት ገበን ብቁጽሪ ውዕል GS-23F-8182H/OJP- 2006F_124 ዝተዳለወ እዩ። ኣብዚ ፍርያት ዝተገልጹ ርእይቶታት፣ ርኽበታትን መደምደምታታትን ወይ ለበዋታትን ናይቶም ጸሓፍቲ ከይኖሙ፣ ናይ ግድን ንወግዓዊ መርገጺ ወይ ፖሊሲታት ክፍሊ ፍትሒ ኣመሪካ ዝውክሉ ኣይኮኑን።

Innovation • Partnerships
Safer Neighborhoods

JUSTICE FOR VICTIMS
JUSTICE FOR ALL

Office for Victims of Crime
OVC

THE NATIONAL CENTER FOR
Victims of Crime

ኣቢሲ
ተኸታታሊ ሓገዝ
ንግዳያት ገበን

ጾታዊ ዓመጽ

ጾታዊ ዓመጽ እንታይ እዩ?

ጾታዊ ዓመጽ ዝብል ቃል ሰፊሕ ዘይተደልየ ጾታዊ ንጥፈታት ዘጠቓልል ኮይኑ፡ ኩሎም ኣብ ግዳያት ዓሚቕ ጽልዋ ዘለዎም ገበያት እዮም። ጾታዊ ዓመጽ ጾታዊ መጥቃዕቲ፡ ምዕማጽ ወይ ፈተነ ምዕማጽ፡ ጾታዊ ዓመጽ ወይ ግህሰት ህጻናት፡ ጾታዊ ርክብ ዘመድ፡ ሕጋዊ ዓመጽ፡ ምዕማጽ መጻምድቲ ወይ ናይ ቀረባ መጻምድቲ፡ ምሕንባስ፡ ብግዴታ ወይ ብግዴታ ስእለ-ጽዩፍ፡ ጾታዊ ዘይሕጋዊ ምስግጋር፡ ከምኡውን ግዱድ ወይ ብግዴታ ምንዝርና የጠቓልል።

ኩሉ ጾታዊ ዓመጽ ኣካላዊ ርክብ ዘጠቓልል ኣይኮነን። ብኣፈሻ ዓመጽ ብዝኾነ ኣቕሓ ምእታው ዘጠቓልል ክኸውን ከሎ፡ ጾታዊ መጥቃዕቲ ድማ ምእታው ከጠቓልል ይኸእል ወይ ኣይክእልን ከምኡውን ከም ስግኣት ጾታዊ መጥቃዕቲ ዝኣመሰለ ኣካላዊ ዓመጽ ዘይኮነስ ስምዒታዊ ዓመጽ ከጠቓልል ይኸእል። ብዙሓት ሕግታት ግዝኣታት ንጾታዊ ዓመጽ “ዓመጽ” ወይ “ጾታዊ መጥቃዕቲ” ኢሎም ይጽውዑዎ። እዞ ብሮሹር እዚኣ ነዘም ቃላት እዚኣቶም ብተለዋዋጢ መንገዲ እያ እትጥቀሙሎም።

ጾታዊ መጥቃዕቲ ኣብ ዝኾነ ሰብ ከጋጥም ይኸእል እዩ፤ ዕድሙ፡ ዓሌታዊ ወይ ባህላዊ ድሕረ ባይታ፤ ጾታዊ መንነት/ መግለጺ፤ ጾታዊ ዝንባላ፤ ወይ ማሕበረ ቁጠባዊ ኩነታት ብዘየገድስ። ብተመሳሳሊ መጥቃዕቲ ዝፍጽሙ ሰባት ዝኾነ ሰብ ክኾኑ ይኸእሉ፡ ጓኖት፡ ፈለጥቲ፡ ኣዕሩኽ፡ ኣባላት ስድራቤት፡ ናይ ቀረባ መጻምድቲ፡ ከምኡውን ካልኣት ኣብ ምትእምማን ዘለዎም ሰባት፡ ከም ኣቕሽሽቲ። መብዛሕትኡ ግዜ ግዳያት ነቲ ዝበደሎም ሰብ ይፈልጥዎ እዮም፡ ኣብ... 2010፡ ካብቶም ዝተጸብጸቡ ጉዳያት፡ 25 ሚእታዊት ጥራይ ንዘይፈልጥዎም ሰባት ዝምልከት እዩ።¹

ጾታዊ ገበነኛታት ንግዳያቶም ክቆጻጸሩ፡ ከዋርዱን ክጎድኡን ብዘለዎም ኣድላይነት ይድረኹ። ሓይሊ፡ ምፍርራሕ፡ ምግዳድን ምትላልን ክጥቀሙ ይኸእሉ። ብሰንኪ ናይ ኣእምሮ ዓቕሚ ምጉዳል፤ ስንክልና፤ ስኽራን (ብወለንታ ይኹን ብዘይፍቓድ)፤ ወይ ድማ እቲ ሰብ ትሕቲ ዕድሙ ስለዝኾነ ንጾታዊ ርክብ ፍቓደኛ ዘይኮኑ ሰባት ክሃድኑ ይኸእሉ። ኩነታት ብዘየገድስ፡ ጾታዊ ዓመጽ ክበጽሖ ዝሓትት ወይ ዝግብኦ ሰብ የለን።

ግዳይ ወይ ብህይወት ዝተረፈ እንተኾንካ

ንስኽ ከም ዘይትውቀስ ተረዳእ። መን ምኺንካ፡ እንታይ ትዛረብ ወይ ትገብር፡ ናብይ ትኸይድ ብዘየገድስ፡ ጾታዊ ዓመጽ ክበጽሖካ ኣይግብኣካን እዩ።

ዓመጽ ንናይ ሓይ ሰብ ስምዒት ድሕነትን ምትእምማንን ዝጥሕስ'ዩ። ከጋጥመካ ከም ዝኸእል ስንባይ ወይ ሕርቃን ክስምዓካ ይኸእል እዩ። ብዛዕባ ድሕነትካ ትጫነቓን ወትሩ ኣብ ጥንቃቄኻ ክትህሉን ትኸእል ኢኻ። ናይ ገበን ወይ ሕፍረት ክስምዓካ ይኸእል እዩ፤ ወይ ድማ ስድራኽን ፈተውትኽን በቲ መጥቃዕቲ ክወቅሱኻ ይኸእሉ።

መብዛሕትኡ ግዜ ግዳያት ካብ ለውጢ ኣመጋግባን ድቃስን ክሳብ ሕልሚ ቀትሪ ወይ ፍላሽባክ ዝበጽሕ ዝተፈላለየ ኣካላዊ ምላሽ የጋጥሞም። እዚ ግብረ-መልሲ እዚ ግዳያት ንውሽጢ ክምለሱን ማሕበራዊ ርክብ ክስሕቡን ክገብሮም ይኸእል። ሓይሊ ኣልቦ ኮይኑ ክስምዓካ እውን ልሙድ እዩ፤ እዚ ድማ ንጭንቀትን ርእሰ-ዋጋ ምጥፋእን ኣበርክቶ ይገብር።

ዝኾነ ይኹን ግብረ መልሲ ወይ ፍርሒ ብዘየገድስ፡ ንቡር ምኺኑ ምርዳእ ኣገዳሲ'ዩ። ሓገዝ ከምዘሎ ምፍላጥ'ውን ኣገዳሲ'ዩ። ማእከላት ቅልውላው ዓመጽ ወይ ማእከላት ጾታዊ መጥቃዕቲ ኣለዉ፡ መስመራት ቴሌፎንን ግዳያት ንምድጋፍን ንጠለባትካ ዝምልከት ጸጋታት ንምቕራብ ዝሰልጠኑ ሰራሕተኛታትን— ነቲ ገበን ትሕብር ኣይትሕብር

ካብ ማእከል ቅልውላው ዓመጽ ወይ መደብ ጾታዊ መጥቃዕቲ እንታይ ደገፍ ክትጽበ ትኸእል?

ኣብቲ ከባቢ ዝርከቡ መደባት ጾታዊ መጥቃዕቲ፡ ንኣባላት ስድራቤት፡ ናይ ቀረባ መጻምድትን ፈተውትን ሓዊቡ፡ ንዝደሓኑን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ንዝተጎድኡን ነጻን ምስጢራውን ኣገልግሎት ዝህቡ ዝሰልጠኑን ምኡራትን ተጣበቕቲ ኣለዎም። ኣገልግሎታት ከጠቓልል ይኸእል እዩ—

- ኩለመዳያዊ መልሲ ምሃብ ናብ ኩሉ ጸብጻባት
- ጾታዊ መጥቃዕቲ፡ ከም ንጾታዊ መጥቃዕቲ ፎረንሲክ መርመራ (ብተለምዶ “ናይ ዓመጽ ዕጥቂ” ዝፍለጥ) ምስ ግዳይ ናብ ሆስፒታል ምኽድ።

- ንዓማዊል ከም ቀንዲ ጸጋ ኮይኑ ምግልጋል ናይ
- ቀረባን ሕሉፍን ፍጻሞታት ምሕባር- ቅልውላው ምትእትታውን ሪፈራልን ሓዊስካ።

- ስነ-ኣእምሮኣዊ፡ ሕክምናዊን ሕጋውን ምቕራብ ደገፍን ሓበሬታን ምኺኑ'ዩ።

- ኣብ ህጹጽ ሓገዝ ኣባይቲ ምሕጋዝ።

ብዛዕባ እቲ ገበን ዘስዕበ ፋይናንሳዊ ጾር ክትጫነቓ ትኸእል ኢኻ፡ ሓገዝ ግን ኣሎ። ግዝኣትካ ምስቲ መጥቃዕቲ ዝተኣሳሰር ወጻኢታት ክሕግዝ ዝኸእል ናይ ገበን ግዳይ ካሕሳ መደብ ኣለዎ። ንካሕሳ ብቑዕነት ዝምልከት ሕግታት ግዝኣታት ይፈላለዩ። ኣብ ከባቢኻ ዝርከብ ማእከል ቅልውላው ዓመጽ ወይ መደብ ብዛዕባ ካሕሳ ምሕታት ሓበሬታ ክህበካን ከም ግዳይ ገበን መጠን ኩሉ መሰላትካ ክትብረካን ይኸእል።

ጾታዊ መጥቃዕቲ እንተ ኣጋጢሙካ እንታይ ክትገብር ትኸእል፡

- ገና ኣብ ሓደጋ ዘለኻ እንተመሲሉካ ናብ ውሑስ ቦታ
- ምብጻሕ ቦታ። ኣብ ቅጽበታዊ ሓደጋ እንተሃልዩኩም ናብ 911 ደውሉ።

- ንደገፍ ናብ እትኣምኖ ሰብ ደውል።

ሕክምናዊ ክንክን ድለዩ ኣብ ብሞያዊ ዝሰልጠነ ናይ ጾታዊ መጥቃዕቲ ነርስ መርማሪ (SANE) ናይ ጥዕናን ፎረንሲክን

- መርመራ (rape kit) ከካይድ ይኸእል። ከምኡውን ዘይተራእየ መጉዳእቲ ክህልወኪ ይኸእል'ዩ ንኸህልወኪ ዝኸእል ጥንሲን ከም ኤችኣይቪ/ኤይድስ ዝኣመሰሉ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ሕጻናትን መርመራን ሕክምናን የድልዩኪ።

- ኣብ ከባቢኻ ዝርከብ ማእከል ቅልውላው ዓመጽ ንሓደ...
- ንፈተናኻ ምሳኽ ክኸይድ ይጣበቅ፤ ብዛዕባ ካልኣት ዝርከቡ ኣገልግሎታትን ደገፍን ድማ ክትሓትት።

- ነቲ ገበን ናብ ፖሊስ ክትሕብሩ እንተደሊኹም ተዘራረቡ። ምስቲ ተጣባቂ ወይ (SANE) ዘለካ ኣማራጺታት።

- እንተተኻኢሉ መርትዖ ምዕቃብ፡- ሀ ኣይትውሰድኻወር
- ምግባር፡ ሽቓቕ ምጥቃም፡ ኣስናካካ ምብራሽ ወይ ጸጉርኻ ምሕጻብ። ኣብ እዋን መጥቃዕቲ ዝለበስካዮ ክዳውንቲ ኣቕምሎ።